

У ГАСЦЯХ У КОЛАСА

Пра што гаварылі на круглым сталё фестывалю дзіцячай кнігі

У Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа прайшоў фестываль дзіцячай кнігі «Міхасёвы прыгоды», які музейныя работнікі правялі пры падтрымцы Саюза пісьменнікаў Беларусі, Выдавецкага дома «Звязда» і Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк горада Мінска.

Для юных гасцей гэта была выдатная магчымасць пазнаёміцца з сучаснымі пісьменнікамі і нашчадкамі Песняра. Аўтограф-сесіі, віктарыны, майстар-класы, лялечныя спектаклі па народных казках, гульні, якія падрыхтавалі арганізатары, дапамагалі дзецям паглыбіцца ў захапляльны кніжны свет і адкрыць некаторыя сакрэты творцы. Так, падчас музейна-педагагічных заняткаў «Міністр грыбной гаспадаркі» дзеці даведваліся пра адно з захапленняў класіка. Для некаторых юных чытачоў праз гульні пачалося знаёмства з паэмай «Міхасёвы прыгоды» — па сюжэце створана лато.

Калі адгуло дзіцячае свята, музей ператварыўся ў дыскусійную пляцоўку. Пры ўдзеле Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі НАН Белару-

сі прайшоў круглы стол, на якім разглядалася пытанне стварэння энцыклапедыі Якуба Коласа. Раней ужо ўбачыла свет падобнае выданне ў трох тамах, прысвечанае Янку Купалу.

Як заўважыла **даследчыца творчасці Коласа, адна з яго ўнучак Вера Міцкевіч**, новая энцыклапедыя можа заняць не менш за шэсць тамоў. Тут трэба ўлічыць 1500 твораў класіка, вялікую колькасць дакументальных крыніц. Калі ўзяць толькі эпістальную спадчыну, можна налічыць каля 150 адрасатаў. Да гэтага часу знаходзяцца новыя інскрыпты — вядома, што Колас падпісваў свае кнігі 120 адраса-

там, і ці не кожны год адкрываюцца новыя крыніцы. Ён пражыў больш за Купалу, паспеў наладзіць зносіны з вялікай колькасцю людзей, у тым ліку як дэпутат і як навуковец, у 1929 годзе быў абраны віцэ-прэзідэнтам Акадэміі навук Беларусі.

Безумоўна, каб грунтоўнае энцыклапедычнае выданне, якое абагульніць жыццёвы і творчы шлях класіка, убачыла свет, неабходна аб'яднаць намаганні вялікай колькасці даследчыкаў, прычым гэта могуць быць не толькі літаратуразнаўцы, але і мовазнаўцы, мастацтвазнаўцы. Прычыніцца да пошуку інфармацыі гатовыя музейшчыкі, прадстаўнікі вядучых навуковых устаноў краіны, нашчадкі майстра.

Таксама ўдзельнікі круглага стала пазнаёміліся з інфармацыйна-гістарычным цэнтрам «Міхал Клеафас Агінскі. Жыццё. Лёс. Час» пры Лабараторыі інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук і разгледзелі магчымасць стварэння падобнага віртуальнага рэсурсу, прысвечанага Якубу Коласу.

Алена Дзядзюля.
Фота Лізаветы ГОЛАД.

Новыя кнігі

СЛОВЫ ДАБРЫНІ І ЛЮБОВІ

У Выдавецкім доме «Звязда» ўбачыла свет паэтычная кніга Алены БАСІКІРСКАЙ «Мая зямля — яна мая да скону»

Аўтара добра ведае чытач айчынных масмедыя. **Алена Басікірская працуе журналістам у Выдавецкім доме «Беларусь сегодня», шмат піша па пытаннях культуры, сучаснага літаратурнага працэсу, рэцэнзуе кніжныя навінкі.**

«Свой лёс трымаю, быццам бы ікону. / Мая зямля — яна мая да скону. / Палі, лясы, азёры, пералескі. / Глядзяць у вочы светлыя пралескі. / Мая зямля — яна мая да скону. / Малюся на яе, як на ікону, / Шаную, як прыгожую надзею», — такімі радкамі пачынаецца новы паэтычны зборнік маладой пісьменніцы. Натхненне аўтара, яго мастацкія пошукі самым цесным чынам звязаныя з роднай старонкай. Вершы пра Мёры, Мёрскі край, Полацк падаюцца эстэтычным кодам літаратурных і грамадзянскіх перакананняў паэтэсы. «***Цябе, мой край, прырода надзяліла / Адметным і чароўным хараством. / Ты самы гожа, слаўны, светлы, мілы, / Бо сонечным аблашчаны цяплом. / Трываў набегі, войны і расправы / Ды перажыў нямала перашкод. / Цярпліва-мужным і бясконца правым / Заўсёды выступае твой народ. / Цяпер, мой край, спакойна ў нас пад сонцам, / Мы не ліём крыві і горкіх слёз. / Табою ганаруся я бясконца / Рада, што з табой з'яднаў нас лёс», — Алена Басікірская спалучае ў сваім паэтычным веравызнанні цеплыню, дабрыву, светласць жыцця. Колеры яе паэзіі паўстаюць прыцягальнымі, прыязнымі, адкрытымі...

Асобную частку кнігі «Мая зямля — яна мая да скону» складаюць пераклады аўтара. Паэтэса пераўвасобіла на беларускую мову творы

Сяргея Ясеніна, Мікалая Клюева, Міхаіла Лермантава, Аляксандра Пушкіна, Фёдора Цютчава, Афанасія Фета, Марыны Цвятаевай, Васіля Чуйскага, Яўгенія Юр'ева. Зварот да вопыту, літаратурных здзяйсненняў такіх аўтараў патрабуе асаблівай творчай адвагі. І яна ў маладой беларускай паэтэсы абгрунтаваная. Вось як гучаць сусветна вядомыя радкі Афанасія Фета ў беларускім працытанні Алены Басікірскай: «Да цябе прыйшоў з вітаннем / Расказаць, што сонца ўстала, / Што яно вільготным раннем / Па лістах затрапятала...» У раздзеле перакладаў — і чатырнаццаць вершаў, аб'яднаных падзагалоўкам «Паводле Амара Хаяма». Уважлівае знаёмства з параўнальна невялікім абсягам перакладаў Алены Басікірскай пераконвае, што ёй варты часцей выступаць у гэтым часам і няўдзячным мастацкім кірунку. Чужыя творы гучаць натуральна, быццам і напісаны былі па-беларуску. Відавочна, якраз у паэтычным перакладзе гэта і з'яўляецца станоўчай адметнасцю. Будзем спадзявацца, што творца яшчэ неаднойчы звернецца да перакладаў і рускай, і сусветнай класікі. Мастацкі пераклад яднае не толькі паэтаў-адзінак, ён аб'ядноўвае народы і культуры, паўстае выдатным дыпламатам у імя паразумнення часам далёкіх рознанацыянальных прастораў. «І доўга буду тым прыемны я народу, / Што дабрывно душы я лірай абуджаў, / Што ў мой нялёгкі час я ўслаўляў свабоду / І літасць да нябогаў заклікаў. / Загаду Божаму, о муза, будзь пакорнай, / Не бойся крыўды, лаўраў не шукай, / Паклёпы і хвалюбы аспрэчвай памяркоўна / І неразумных ты не папракай». (Аляксандр Пушкін у перакладзе Алены Басікірскай).

Кніга паэзіі «Мая зямля — яна мая да скону» выдадзена па заказе і пры фінансавай падтрымцы Міністэрства інфармацыі.

Сяргей ШЫЧКО.

Сугучча

293 СТАРОНКИ АБ ПРЫГОЖЫМ ПІСЬМЕНСТВЕ

Новыя дарогі да вывучэння беларускай літаратуры ў Кітаі

Другі Пекінскі інстытут замежных моў ужо не першы год як заявіў сябе той ВНУ, дзе сярод іншых прыярытэтаў — беларусістыка. У гэтай навукальнай установе створаны Цэнтр даследавання беларускай культуры. Менавіта тут складаецца асяродак перакладчыкаў мастацкай літаратуры, якія зазіраюць у беларускі літаратурна-мастацкі свет. З нядаўніх падзей — і стварэнне падручніка па беларускай літаратуры. Наша размова — з аўтарам гэтага творчага, навуковага і, зразумела, адукацыйнага праекта: на пытанні адказвае вучоны і перакладчык СЮЙ ЧУАНЬХУА.

— **У Беларусь прыляцела добрая навіна. Вы, паважаны Суй Чуаньхуа, падрыхтавалі падручнік па беларускай літаратуры... Раскажыце, калі ласка, больш падрабязна пра гэта выданне. Як узнікла яго задумка?**

— У нашым інстытуце (Другі Пекінскі інстытут замежных моў) з 2014 года працуе Цэнтр даследавання беларускай культуры, у рамках дзейнасці якога праводзяцца заняткі па вывучэнні беларускай мовы. Дзеля большай эфектыўнасці ў іх арганізацыі з Беларусі быў запрошаны выкладчык, які працуе да сёння. З часам мы зразумелі, што кітайскіх студэнтаў варты пазнаёміць менавіта з сучаснай беларускай літаратурай. Мы ведалі, што некаторыя класічныя творы беларускай літаратуры ўжо перакладзены на кітайскую мову нашмат раней і пры жаданні іх можна знайсці ў бібліятэках. Таму мы хацелі б звярнуць увагу студэнцкай моладзі якраз на сучасных празаікаў, паэтаў Беларусі...

Кандыдат гістарычных навук Дар'я Зубко, якая прыехала з Мінска, дапамагла звязацца з многімі сучаснымі беларускімі аўтарамі. Мы вельмі ўважліва падбіралі матэрыялы. Найперш кіраваліся зацікаўленямі сённяшніх студэнтаў, іх уяўленнямі пра віды і жанры літаратуры ўвогуле. Вось гэтыя акалічнасці і паўплывалі на тое, каб стварыць падручнік па беларускай літаратуры. Ён складзены такім чынам, што на старонках выдання размешчана інфармацыя пра аўтараў, паруч ідуць тэксты таго ці іншага пісьменніка.

— **Вы спалучылі крытычны разгляд і хрэстаматый?**

— Можна і так сказаць. Было адно галоўнае жаданне — паказаць краіну праз сучасныя творы, адлюстравачь шлях, якім ідзе сучасны беларускі літаратурны працэс.

— **Што з сябе ўяўляе выданне па сваіх вонкавых характарыстыках? Колькі ў падручніка старонак? Ці ёсць у кнізе ілюстрацыі? Ці пададзена ў ёй бібліяграфія твораў, публікацый беларускіх пісьменнікаў?**

— У дадзеным падручніку 293 старонкі. Ёсць і біяграфіі аўтараў з іх фотаздымкамі. Невялікія апавяданні прадстаўлены ў поўным аб'ёме, а вось раманы і аповесці — толькі ўрыўкамі. Аднак у біяграфічнай частцы раздзела, прысвечанага таму ці іншаму аўтару, паказаны спасылкі на сайты, дзе з творчасцю пісьменнікаў, самімі мастацкімі тэкстамі можна пазнаёміцца даволі грунтоўна, у поўным аб'ёме. Завяршае кожны раздзел тэкст, так бы мовіць, метадычнага характару, з дапамогай якога можна замацаваць тэму, падсумаваць вывучэнне творчасці таго ці іншага пісьменніка. Уключана ў гэтую завяршальную частку і некалькі

пытанняў, што дапамагаюць развіць кампаратывістычныя памкненні, дазваляюць студэнтам параўнаць беларускіх творцаў з празаікамі і паэтамі Кітая. Гэтая адметнасць падштурхоўвае да параўнальнага аналізу твораў, падводзіць маладых людзей да выбару далейшых навуковых, даследчыцкіх зацікаўленняў.

— **У 1950—1960-я гады і ў наступныя дзесяцігоддзі ў Кітаі было выдадзена звыш 60 асобных кніг беларускіх паэтаў, празаікаў, драматургаў. Зразумела, у перакладзе на кітайскую мову. Гаворка — пра творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Аркадзя Куляшова, Кандрата Крапівы, Максіма Танка, Івана Шамякіна, Янкі Маўра... А які часавы адрэзак вы абралі? Ці ўлічвалі ўжо раней адкрытыя кітайскім чытачом беларускіх пісьменнікаў?**

— Мы стараліся не раскадваць ужо вядомае... Таму якраз у нашым выданні, якое, паўтаруся, мы характарызуем

найперш як падручнік менавіта па сучаснай беларускай літаратуры, шмат іншых імёнаў... Пэўны часавы адрэзак мы не бралі. Разглядаем творчасць пісьменнікаў, якія пішуць і па-беларуску, і па-руску. Мы імкнуліся звярнуць увагу на ўсе кірункі ў сучаснай беларускай літаратуры. У падручніку — літаратурна-крытычныя характарыстыкі, а таксама творы п'ятнаццаці

аўтараў: тут прадстаўлены Людміла Рублеўская, Віктар Шніп, Валянціна Паліканіна, Міхась Пазнякоў, Наталля Батракова, Алесь Бадак, Адам Глобус, Андрэй Федарэнка, Навум Гальперовіч, Мікола Мятліцкі і іншыя. Наш выбар характарызуе і жанравае шматбаічча ў сучасным літпрацэсе ў Беларусі...

— **Працуючы над падручнікам, вы карысталіся крыніцазнаўствам толькі на рускай мове? Былі ў полі вашага зроку работы беларускіх літаратуразнаўцаў, беларускіх літаратурных крытыкаў?**

— Мы не абмежаваліся ў выбары саміх мастацкіх твораў публікацыямі на рускай мове. Перад вачыма былі і арыгінальныя публікацыі на беларускай. Заўважу, што некаторыя аўтары пасля нашых перагавораў спецыяльна для нашага выдання зрабілі пераклады на рускую мову.

— **На каго з чытачоў вы арыентаваліся, працуючы над стварэннем кітайскага падручніка па беларускай літаратуры?**

— У першую чаргу на студэнтаў, якія вывучаюць рускую і беларускую мовы.

— **Вы падрыхтавалі і анлайн-лекцыю па беларускай літаратуры. Каму яна адрасавана? Ці распаўсюджваецца дадзена лекцыя ў сацыяльных сетках?**

— Так, падрыхтавана анлайн-лекцыя, яна адрасавана студэнтам, якія вывучаюць рускую і беларускую мовы. Лекцыя будзе распаўсюджвацца на спецыялізаваных сайтах з магчымасцю азнаялення ўсім жадаючым.

— **Дзякуючы вялікі, паважаны Суй Чуаньхуа, за тое, што пагадзіліся адказаць на пытанні для нашага выдання. Спадзяёмся, што працэс вывучэння беларускай літаратуры і ў Другім Пекінскім інстытуце замежных моў, і ўвогуле ў ВНУ Кітая набудзе шырокую распаўсюджанасць.**

— І я таксама вельмі на гэта спадзяюся!..

Гутарыў Мікола БЕРЛЕЖ.

